

Bilginin inanılmaz derecede değer ve güç kazandığı günümüzde, bilgi temeline oturan fikri mülkiyet hakları da aynı şekilde önemli hale gelmiştir. Gelişmekte olan ülke kategorisinde yer alan ülkemizde bu haklarla ilgili uygulamanın oldukça yeni ve bir o kadar da sorunlu olduğu gözlemlenmektedir. Türkiye'de fikri haklarla ilgili yasalar, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (Hakkı Telif Nizamnamesi) 1857, Markalar Kanunu (Alameti Farika Nizamnamesi) 1871, Patent Kanunu (İhtira Beratı Kanunu) 1879 yıllarında kabul edilmiştir. Genel hükümleri içeren Türk Ticaret Kanunu ile 1957 yılında; tescilsiz markalar, ticaret unvanları ve endüstriyel tasarımların korunması ve haksız rekabetin önlenmesi sağlanmıştır. Geçen uzun zamana karşılık kullanılacak terimlerde birlik sağlanamamış, bu hukuk alanındaki kavramın karşılığı "hak" olmasına rağmen, "Fikri Hak" yerine "Fikri Mülkiyet", "Fikri Mülkiyet Hakkı", "Entelektüel Mülkiyet", "Telif Hakkı"; "Sınaî Hak" yerine "Sınai Mülkiyet", "Sınai Mülkiyet Hakkı" gibi terimlerin kullanılmasına, önemsenmeden devam edilmiştir. Türkiye'de fikri mülkiyet haklarının gerçek manada korunması 1995 yılında kabul edilen ve 1999 yılında yürürlüğe giren Patent Yasası ile başlamıştır.

Ülkemizde yıllardır uygulamada olan 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda gelişen şartlara göre değişiklikler yapılarak, fikri mülkiyet hakları alanında üyesi olduğumuz uluslararası örgütler ile AB mevzuatı uyum çalışmaları doğrultusunda taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüklerimiz yerine getirilmektedir.

Bu bağlamda, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda 2001 yılında 4630 ve 2004 yılında 5101 sayılı kanunlarla "Dünya Fikri Mülkiyet Hakları Örgütü (WIPO) Telif Hakları Anlaşması çerçevesinde yapılan değişiklikler ile de söz konusu anlaşma hükümlerine uyum sağlanmıştır. Anlaşmaya taraf olunması ile yapılan değişikliklerin daha etkin uygulanabilmesi amaçlanmaktadır.

Uluslararası standartları Bern Sözleşmesi ile belirlenen eser sahiplerinin hakları ile ilgili ortaya çıkan yeni gelişmeleri karşılayabilmek için hazırlanan söz konusu anlaşmaya taraf olunması; ülkemizin fikri mülkiyet hakları alanında uluslararası normlara uyum açısından gerçekleştirdiği çalışmalar bakımından da önemli bir gösterge olmuştur.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında olan Türk Standardlarının telif hakkı ile ilgili uygulamalar yasal olarak yukarıda bahsi geçen mevzuata tabidir. Türk Standardlarının telif hakları TSE'ye aittir ve satış işlemi sadece Türk Standardları Enstitüsü Doküman Satış ve Enformasyon Müdürlüğü sorumluluğunda yürütülmektedir. Başka herhangi bir bayilik sistemi mevcut değildir. Standard satın alma işlemi için uygulanması gereken kurallar aşağıda verilmiştir.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Hükümlerine göre satın alınan basılı standartların bir bölümü veya tamamı iltibas edilemez, çoğaltılamaz ve basılamaz. Bu nedenle telif haklarının ihlalinin tespiti ve gelen ihbarlar üzerinden Hukuk Müşavirliği kanalı ile işlem başlatılarak ve takibi yapılır.

İnternet üzerinden yapılan aboneliklerde ise; tek kullanıcı olarak yapılan aboneliklerde; lisans satın alma işlemini yapan kullanıcıya aittir, kopyalamak ve ağ oluşturmak yasaktır.

Çok kullanıcı Standard aboneliklerinde; satın alma işlemini yapan kişi/kuruluşun intranet/ağ üzerindeki sitesine yüklenen dokümanlar, sözleşmenin geçerlilik süresi boyunca belirtilen sitelerde, önceden tanımlanmış olan aktif kullanıcı sayısına kadar lisanslıdır.

Bu şekilde satın alma işlemini yapan kişi/kuruluş tarafından kendi kullanımı amacıyla çoğaltılan suretleri hiçbir şart ve koşul altında satılamaz veya dağıtımlı yapılamaz. Harici kullanıma sunulamaz.

Yukarıda belirtilen şart ve koşullara uyulmaması ve durumun TSE'nin kabul edeceği biçimde düzeltilmemesi halinde sözleşme feshedilebilecektir. Sözleşmenin feshedilmesi veya süresinin dolması halinde satın alma işlemini yapan kişi/kuruluş lisanslı dokümanları kendi özel/kurumsal ağından kaldırarak ve basılı kopyalarını imha edecektir.

Yukarıda belirtilen şart ve koşullara uyulmaması ve durumun TSE'nin kabul edeceği biçimde düzeltilmemesi halinde cezai işlem başlatılacaktır.